

Книжкова виставка – основна форма популяризації книги

Популяризація книги, літератури шляхом книжкових виставок, бібліографічних оглядів була і залишається одним із головних завдань шкільної бібліотеки

*У царстві мудрості, історії і тиші
Проходять ваші весни і літа.
Надворі вітер зелень віт колише,
А потім жовте листя обліта.
На стелажах - дитячі сни казкові,
І пристрасті, і муки, і пісні,
І спалахи великої любові.
І море знань, і сяйво муз, і сміх.*

Шкільна бібліотека сьогодні — це відчинені двері в широкий світ, варто лише переступити поріг, щоб отримати різноманітну інформацію. Навчальний процес неможливий без книжки: підручника, творів художньої літератури, наукових та довідкових видань.

Із історії книжкової виставки.

Книжкові виставки почали практикуватися в роботі бібліотек в середині XIX століття і стали найбільш поширеною формою популяризації книги. Організатором їх був видатний мистецтвознавець і громадянський діяч В.В.Стасов, який працював тоді в відділі мистецтв Санкт-Петербурзької публічної бібліотеки.

Виставки мали характер музейних експозицій. На них демонстрували найбільш цінні примірники з книжкових сховищ бібліотеки.

Лише на початку XX ст. набуває поширення своєрідна форма просвітницької роботи серед селянства, яка поєднала в собі риси пересувного музею, лекторію і виставки, народної виставки. Відвідувачі народної виставки мали можливість брати книги додому або читати їх безпосередньо в приміщенні. Але такі народні виставки діяли всього лиш у 3-4 губерніях.

Активна агітаційно-масова робота бібліотек пожвавилася за радянської влади. Книжкові виставки в бібліотеках стали використовуватися для популяризації літератури з важливих питань повсякденного життя.

Спочатку навіть дуже великі бібліотеки організовували не більше 2-3 виставок на рік. Не було продуманої методики побудови таких виставок.

В 1918-1922р.р. багато нового і цінного у виставочну роботу внесли червоноармійські бібліотеки, фонди яких були укомплектовані новою літературою. В цих бібліотеках працювали ініціативні люди, які добре розуміли політичний характер своєї роботи. Виставки цих бібліотек мали чітку спрямованість на популяризацію конкретних книг. Характер цих виставок був різноманітний. Тематичні (або предметні) виставки рекомендували літературу з будь-якого важливого питання: міжнародне становище, творчість письменників та ін.. Крім того, існували так звані «ударні столи», на яких підбиралася література до важливих ювілейних дат, політичних і господарських компаній та ін..

Із виставок новинок особливо виділялись виставки «бойових книг», тобто книг, популяризація яких у даний період велась найбільш активно.

Основною формою популяризації літератури книжкові виставки були і в роки Великої Вітчизняної війни. На виставках були твори, які розкривали характер війни, показували героїчні справи на фронті і в тилу, знайомили зі славним минулим.

У післявоєнні роки були створені всі умови для дальшого розвитку і активізації масової роботи бібліотек: покращилося комплектування книжкових фондів, багато бібліотек одержали нові приміщення, зростає кваліфікація кадрів. Усе це вплинуло на кількість і якість книжкових виставок.

Книжкова виставка в сучасних умовах.

В сучасних умовах бібліотечна виставка стає активним помічником і читача, і бібліотекаря в організації читання; їй притаманні такі риси, як актуальність, динамізм, оперативність. Відсутність жорстких рамок в організації виставок сприяє розвитку творчості, збагаченню бібліотечного досвіду.

Книжкова виставка – це своєрідна візитна картка кожної бібліотеки, за якою оцінюють і якість фонду, і стиль її роботи.

Сучасна книжкова виставка повинна бути – комфортна, доступна, актуальна, наочна, цікава та естетично оформлена.

Кожна книжкова виставка – це погляд на світ людини, що її підготувала, це передача світогляду, його життєвого досвіду, ставлення до людей і до себе. Виставка – це завжди творчість, своєрідна ікебана – мистецтво складання букету, тільки книжкового.

Характерною особливістю сучасного дизайну книжкових виставок є використання не «бібліотечних матеріалів» - карт, репродукцій, предметів побуту і прикладного мистецтва, зразків флори і фауни, продукції місцевих підприємств, листівок, малюнків, саморобок, іграшок тощо. Для створення привабливого, цілісного образу, значного пізнавального значення, крім книг, періодичних видань, доцільно розміщувати різноманітний ілюстративний матеріал, аксесуари, змістовно пов'язані з проблематикою і які доповнюють її у вигляді фону.

Використовуються також різні макети, моделі, муляжі, бутафорія.

Книжкові виставки є однією з найпоширеніших, найпопулярніших форм бібліотечного обслуговування читачів. Вони допомагають учням у виборі художньої та науково – популярної літератури при вивченні творчості письменників, підборі матеріалів для написання рефератів, при підготовці до різних масових заходів.

Вимоги до оформлення виставки

Основними вимогами до оформлення виставок в бібліотеці є
комфортність, наочність, доступність, оперативність.

Комфортність представляє собою ряд вимог, які забезпечують найбільш сприятливі умови для роботи з книгою і одночасним відпочинком читача. Ці умови включають в себе і зручне розташування книг на виставці, і по можливості, правильне освітлення, і місце для відпочинку читача. Крім того читачу потрібний психологічний комфорт при роботі з виставкою: зручне розташування книг, можливість ознайомлення з книгами, документами в спокійному середовищі.

Наочність в практичній роботі бібліотек нерідко трактується тільки як те, що можливо безпосередньо побачити і показати. Це знижує ефективність використання наочності як прийому, обмежує діапазон її можливого використання.

В роботі бібліотеки використовується три види наочності:

- * документ, представлений фондї бібліотеки знаходиться в режимі відкритого доступу;
- * образ документа, як елемент бібліотечної виставки, плакату, рекомендаційного списку літератури.
- * бібліографічний опис документа в каталозі, картотеці, списках і т.д.

Кінцева мета принципу наочності – показати користувачу наявність і доступність документу в фондї.

Доступність перш за все виражається в тому, що бібліотечні виставки дають можливість читачу вивчати зміст представлених документів. Крім того, проявом доступності можна вважати інші по зрівнянню з відкритим доступом способи групування літератури на тематичних, проблемного характеру виставках.

Оперативність бібліотечних виставок розуміється двояко. По-перше, як оперативність відображення(нового документа, актуальної теми чи проблеми). По-друге, можливість ознайомлення одночасно як з первинними так і вторинними документами (особистою книгою і її бібліографічними даними).

Алгоритм створення виставки

Робота над створення будь-якої виставки складається із окремих технологічних моментів, які можливо уявити в виді алгоритму чи технологічної карти процесу.

Підбір теми.

Попереднє знайомство з темою.

Виявлення методичних рекомендацій, бібліографічного опису по темі виставки.

Знайомство з методичними рекомендаціями, бібліографічним описом.

Підбір знайденої літератури в фонді.

Знайомство з літературою.

Відбір літератури.

Підбір назви розділів, заголовку, підбір цитат, ілюстрацій, потрібних предметів.

Структура виставки.

Групування літератури.

Оформлення виставки.

Реклама виставки.

Докомплектування виставки.

Ефективність книжкової виставки

Форми сучасної бібліотечної виставки:

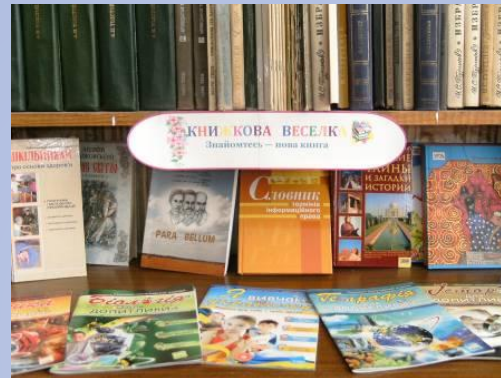
Фахівці пропонують класифікувати виставки за наступними ознаками:

- за статусом - самостійні чи супроводжуючі масовий захід;
- за змістом - універсальні, галузеві, тематичні, персональні;
- за цільовим призначенням - на допомогу у навчанні, для підвищення загальноосвітнього і загальнокультурного рівня;
- за часом публікації і надходження в бібліотеку представлених на них матеріалів - нових надходжень, за різні роки, "забутих видань";
- за місцем експонування - розташовані в бібліотеці чи за її межами;
- за термінами функціонування - постійні, тривалі, короточасні;
- за повнотою розкриття фонду - переглядові, локальні, полицні;
- за видами видань - книжкові, інших видів видань (журнальні чи газетні та ін.), кількох видів видань одночасно (комплексні), нових носіїв інформації (CD-ROM, платівок, мікрофільмів, відеокасет та ін.);
- за конструкційними особливостями - вітринні, внутрістелажні, внутріполичні, виставки-"розвали" на столах, пересувні, "кільцеві" та ін.;
- за підставами для проведення - з ініціативи бібліотекарів, за пропозиціями читачів бібліотеки, на замовлення установ і підприємств;
- за ступенем доступності - безкоштовні і платні;
- за джерелами фінансування - бюджетні, позабюджетні.

Проте творчість і фантазія бібліотекарів безмежні і зараз віднайдено чимало видів виставок, що не вписуються в цю схему.

Після аналізу публікацій і практичного досвіду бібліотек представляється можливим виділити наступні види виставок:

- виставка - запитання;
- озвучена виставка;
- виставка - тест;
- виставка одного портрета:

- виставка - чайнворд;
- виставка- хоббі;
- виставка- презентація;
- виставка- знайомство;
- жива виставка:

- виставка - бенефіс читача;
- виставка - гербарій ;
- виставка однієї книги;
- виставка - порада :

- виставка одного автора
- виставка- полеміка
- виставка- експозиція
- виставка- конфлікт
- виставка- вернісаж

Виставка книжкових ілюстрацій

- виставка- полеміка

- виставка- календар

Матеріали виставки

Для оформлення виставок дуже ефективно використовувати різні матеріали:

- ✓ краєзнавчі документи;
- ✓ оформлення стелажів відповідно до концепції виставки;
- ✓ підготовка ілюстративного матеріалу;
- ✓ використання артефактів в оформленні виставки – речі або матеріали, що розкривають тему виставки;
- ✓ включення всіх можливих видів документів.

Добре організована виставкова робота є важливим інструментом комерційного і некомерційного маркетингу, оскільки відображає становище як у ринковому сегменті читацьких потреб, так і на ринку продукції для поповнення фонду (включаючи програмне забезпечення). Виставка сприймається як емоційна подія, що стимулює прийняття користувачем рішення про вибір видання або послуги.

Демонстрація книжкових виставок дозволяє досягти наступних комунікативних цілей: забезпечити влучну й ефективну рекламу, налагодити зворотній зв'язок у спілкуванні з користувачами.

Мова та заголовки бібліотечної виставки

В основі бібліотечної виставки, яка формує свій візуально-текстовий простір, лежить особлива знакова система. Це комбінація специфічних для бібліотеки знаків:

- * вербальна мова документів;
- * мова графічних побудов – шрифти, схеми, карти тощо;
- * документи звукозапису;
- * мова навчаючих маніпуляцій (ігрові, інтерактивні моменти)

Основна ідея бібліотечної виставки міститься у заголовку. Існує низка вимог до заголовку бібліотечної виставки.

- обсяг заголовка не повинен перевищувати п'яти слів.
- заголовок виставки відображає цільове і читацьке призначення.
- заголовок не може бути багатозначним. В цьому випадку доцільно вводити підзаголовки.

Кольорове рішення виставки.

Велике значення має підбір кольору і кольорових поєднань. Бажано використовувати при оформленні не більше трьох кольорів, інакше виставка стане не яскравою, а строкатою. У багатоколірних композиціях випадкові кольори можуть викликати неспокій і порушення єдності композиції. Виняток становлять виставки, де строкатість виправдана назвою .

Існують три основні кольори: червоний, синій, жовтий, - і додаткові: зелений, помаранчевий, фіолетовий, які служать для виділення основних кольорів. Найдаліше поєднуються:

- білий на синьому;
- білий на червоному;
- білий на зеленому;
- червоний-біло-синій;
- чорний з жовтим;
- чорний з помаранчевим;
- чорний із золотим;
- чорний з срібним.

Колір може створити певний настрій. Відомо, що зелений і синій кольори заспокоюють, червоний і жовтий – збуджують, темно-фіолетовий – пригноблює. А ще сприйняття кольору залежить від віку. Підлітки, наприклад, віддають перевагу контрастним поєднанням – синій і помаранчевий, червоний і зелений, жовтий і фіолетовий. Люди літні, навпаки, частіше вибирають гамму приглушених тонів.

Є кольори, які здатні здорово наближати предмети. Якщо для фону вибрати холодні відтінки, а для об'єктів, розташованих на передньому плані – теплі, то можна досягти ефекту «наближення». Якщо необхідно виділити або наблизити певну книгу або статтю, можна помістити її на підставку червоного, помаранчевого або охристо-жовтого кольору.

Шрифт написання виставки.

Дуже важливо при оформленні виставки правильно підібрати шрифт для заголовків і розділів. Шрифт є істотним елементом стилю. Він повинен відповідати змісту виставки. Наприклад, якщо виставка присвячена історії України або усній народній творчості, то краще заголовок написати шрифтом, стилізованим під старослов'янський. Якщо виставка представляє матеріал середньовіччя, то можна для її оформлення вибрати готичний стиль. На виставці про війну, буде доречний строгий рубаний шрифт, а на виставках присвячених поезії або жанру любовного роману, - легкий вензельний.

Шрифт краще всього сприймається, коли знаходиться на відстані, пропорційній його розміру. Чим більший шрифт, тим, відповідно більше має бути віддалення від нього глядача.

Сьогодні використання комп'ютерів в оформлюваних роботах дозволяє бібліотекареві самому підібрати необхідні

Акcesуари та предмети на виставці

Дуже ефективним для створення привабливої книжкової виставки є використання різноманітних предметів, так званих айс-стоперів, які перетворюють книжкові виставки у виставки інсталяції. При цьому важливо пам'ятати: в оформленні не повинно бути жодного випадкового предмета і всі вони разом не повинні затуляти книгу. Такі виставки цікаві тим, що бібліотекар може використовувати особисті листи, якщо маленькі читачі, іграшки, вироби з різних матеріалів, атрибутику минулого часу. Таким чином читачі емоційно залучаються у процес підготовки, стають співавторами виставки.

Віртуальна книжкова Виставка

Використання у бібліотечній практиці віртуальних виставок дозволяє розв'язати ряд проблем, які неможливо вирішити традиційними методами. Це, зокрема:

- забезпечення збереженості документів;
- оперативність організації виставки та можливість постійного її поповнення новими документами;
- представлення документів у потрібній кількості назв;
- необмеженість терміну експонування документів;
- можливість перегляду змісту окремих документів, зокрема збірників наукових праць, та ілюстрацій;
- розкриття змісту представленого видання за допомогою анотації;
- представлення документів, які відсутні у фондах даної бібліотеки, але мають певне значення для розкриття заданої теми;
- можливість дистанційного перегляду виставки без відвідування бібліотеки у будь-який час (24 години на добу, 7 днів на тиждень).